

**Dane Kastelic Državni svetnik in
predsednik Zveze paraplegikov Slovenije**

**Dostopnost do zdravstvenega varstva – Obnovitvena rehabilitacija in Krepitev
okvira EU v skladu s Konvencijo pravicah invalidov – Nadzorni mehanizem**

V današnjem nagovoru na sklepnih ugotovitvah bi želel izpostaviti dve pereči temi - ena se je s sprejemom zakonske podlage v slovenskem parlamentu že rešila in drugo, ki čaka na implementacijo in zakonodajni postopek naslednje leto. Obe se nanašata na Slovenski zakonodajni sistem, obenem pa sta del uresničevanja nove Evropske strategije o pravicah invalidov za obdobje 2021–2030.

Slovenija je med prvimi državami v svetu leta 2008 ratificirala Konvencijo o pravicah invalidov in se s tem zavezala, da jo bo dosledno spoštovala in implementirala v svoj pravni sistem. Prav tako pa je Slovenija del Evropske unije in je s tem zavezana spoštovati vse skupne pravne dokumente, med katere sodi tudi nova Evropska strategija o pravicah invalidov za obdobje 2021–2030, kateri je Slovenija izrekla pozitivno stališče in se zavezala k njenem uresničevanju.

Nova strategija izpostavlja, da je sprejetje Konvencije Združenih narodov o pravicah invalidov bil prelomni dosežek pri določanju minimalnih standardov za pravice invalidov. Pod točko »Krepitev okvira EU v skladu s Konvencijo o pravicah invalidov« se tudi Evropska komisija zavzema, da mora kot pogodbenica Konvencije o pravicah invalidov vzpostaviti okvir za spodbujanje, varovanje in spremljanje izvajanja Konvencije. Tudi EU ima svoj nadzorni mehanizem, v sklopu več različnih institucij. Slovenija se že dalj časa zavzema za vzpostavitev svojega enega in enotnega nadzornega mehanizma, ki bo neodvisen na način, kot ga zahteva Konvencija o pravicah invalidov v svojem 33. členu. Trenutno imamo vzpostavljen tripartitni sistem Sveta za invalide RS, v katerem je 7 članov invalidskih organizacij, 7 članov strokovnih institucij in tudi 7 vladnih članov. In to zadnje je zagotovo več kot sporno, saj nadzorni mehanizem nadzoruje samega sebe. Ta Svet tudi nima stalnega financiranja. Že od konca leta 2016 pa se člani Sveta zavzemajo za samostojno vlogo, saj je Svet že kot tak v veliki meri deloval dobro in v dobrobit invalidov. Zato sta ga podprli tudi dve predhodni Vladi in opravljena je bila celotna analiza pravilne umestitve Sveta za invalide RS v Slovenski pravni sistem. Minilo je dobro leto od kar je pripravljen nov Zakon o Svetu za invalide RS, ki zadostuje vsem normativom samostojnega nadzornega organa, ki bi ga vodili invalidi in v katerem bi prav tako sodelovali člani strokovnih institucij. Menim, da bi na ta način Slovenija invalidom zagotovila pravo varovalko pri uresničevanju implementacije Konvencije in pri tem omogočila, da invalidi vodijo nadzorni mehanizem ter s tem resnično zagotovila rek »Nič o invalidih brez invalidov!«

»Trajnostni in enak dostop do zdravstvenega varstva«, za kar se zavzema Evropska strategija in se nanaša na pravico, da imajo invalidi pravico do visokokakovostnega zdravstvenega varstva, vključno z zdravstveno rehabilitacijo in preventivo obravnavo. Slovenski parlament je že leta 2008 zagotovil zakonsko podlago za celotno rehabilitacijo slepih in slabovidnih, vendar je v praksi zaživela šele leta 2018 torej desetletje kasneje. V letošnjem letu (22. septembra 2021) pa je bil na pobudo Državnega sveta v Državnem zboru sprejeta novela Zakona o Zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju ZZVZZ – P, s katero je slovenskim invalidom, ki imajo težjo obliko gibalne oviranosti zaradi poškodbe ali bolezni, država zagotovila sistemsko rešitev do vsakoletne obnovitvene rehabilitacije. To sta dva velika lahko

rečem civilizacijska dosežka naše države za invalide na področju rehabilitacije. Žal pa pri sprejemanju ni bilo posluha, da bi se upoštevalo trideset letno delo reprezentativnih invalidskih organizacij, ki so do sedaj vzorno organizirale izvedbo obnovitvene rehabilitacije pri ustreznih izvajalcih. Je pa bilo dano zagotovilo Ministrstva za zdravje, da se bo našla rešitev v okviru podzakonskega akta, ki ga bo v naslednjih mesecih izdal pristojni minister.